

lyes folyásait, a mezőgazdasági főbb szabályokat és a vidék éghajlatához mért tagosított birtokokon vezethető gazdálkodási formát, a helyes vetés-for-gást ismerjék.

De ezen üdvös cél elérése igen meglelt és megvan nehezítve az által, hogy a nép felesleges-nek tartja gyermekeiket mezőgazdasági oktatásban részesíteni, hogy még a megye miveltebb osztálya közt is vannak egyének, kik a székely nép által a jelenben folytatott gazdálkodást, melyet pedig a gazdasági tudomány jelen színvonalán álló értelmes gazda rablógazdaságnak tekinthet, mintaul szeretik feltüntetni s ily értelemben reklamálnak a megye gyűlésein, állítván, hogy még a belgák is tanulhatnának minálunk.

Ez pedig nagy bajt okoz, mert a nép éretlenségének és a fennebb jelzett megyei hiányos nem-zetgazdasági ismereteknek alapuló nézeteknek köz-szónhetik ezen intézetek néptelenségüket, meger-sítvén ez által a népet téves hitében, a helyett, hogy az erre hivatottak jó példával járnának elől.

Ezen elszomorító körülmény folytán magya-rázható meg, hogy a sepsi-szentgyörgyi felső népiskola gazdasági szakosztályában a folyó évben csak egy növendék van, a mult évben volt 4 és az 1876-ik évben pedig 3.

A baróthi szakosztályban volt az 1876. évben 4, 1877. évben 3 és 1878. évben 9 növendék és ez is csak annak tulajdonítható, hogy a baróthi tanítói kar, látván a szülők részvételtségét, ezen csekély számot legalább biztosítandó, határozatilag visszatartotta a növendékek bizonyítványait, kény-szerítvén őket ez által a 4-ik osztály végzésére. Az ezen eljárás igen helyes volt, minthogy a felső népiskola növendékei vagy hazra, vagy tanítóké-pezdébe mennek s a szerzett ismereteknek bizo-nyosan hasznát veszik, miután kívánatos volna, hogy minden néptanító értene a nép főfogalkozá-sához s képes lenne az adott esetekben a szüksé-ges magyarázatot megadni. Ezt különben is ren-deli a népiskolai oktatást rendező 1876. XXVII. t. cikk 55. §-a, mely a mezei gazdaság és kertészet-ből a gyakorlati utasításokat köteles tantárggyá tette. Ekkor lehetséges lenne téve az, hogy a most annyira népszerűtlen szakszerű gazdaszat las-kánként népszerűvé tétetnék; helyén volt azért a fennebbi eljárás azon oknál fogva is, mert a felső népiskolai növendékek a mai még rendbe nem hozhatott községi iskolai viszonyok közt 13-14 éves korukban végezvén, 15-ik évöknek be nem tölttéig a képezébe úgy sem vétetnek fel; az itt-hoz maradotakra nézve pedig feltétlenül szüksé-ges a határozott intézkedés: mi a jövőben az illető felső népiskolák gondnokosságának figyelmét remé-lhetőleg nem fogjuk kikerülni s bizonyosan eddig sem kerülte volna ki, hogyha azok ki lettek volna nevezve.

A 13 hold területű gyakorló térre nézve szük-ségesnek tartom megjegyezni, hogy az annak jide-jében helytelenül lett megválasztva, miután az 70-75 fok alatt hajló meredek árokpartot képez, mely nagyrésben gyümölcsösnek lévén berendez-ve, szántóföldnek abból csak 5%, hold használható, melyen 6 táblára felosztott váltógazdaság folytat-tatik. A haszonbér a tanítói lakással együtt 550 frt; ily csekély földterületért meglehetősen nagy ösz-szeg, ha szintén a városban fekszik is. Ezen előny-telenül fekvő s az 1876. tavaszkor történt átvételig is rendetlenül kezelt birtokból igen természetes, hogy az intézet csekély jövedelmet képes felmu-tatni, mert annak berendezése, jó és jövedelmező állapotba hozatala hosszabb időt, több éveket vesz igénybe, mit minden gyakorlati gazda igen jól tud.

A baróthi szakosztály helyzete e tekintetben kedvezőbb, mert a megyei iskolai alapnak nem kell a területért haszonbért fizetni, miután ez, az iskolai helyiséggel együtt a város által lett aján-dékozva.

A fennebb jelzett elszomorító körülmények között azon kérdés lép előtérbe, hogy miképen lehetne mindezen segíteni és melyek volnának azon reformok, melyek ez intézetek szervezetében élet-be volnának léptetendők, mert tény az, hogy gaz-dászatunk előbbvittele tekintetéből ezen intézeteket mindkét helyen fen kell tartanunk, minthogy azok-nak egyike, a megye tervrajzát tekintve, nem vol-nan elégséges már azon természetes választfalnál fogva sem, mely Erdővidéket Háromszéktől elvá-lasztja s a két rész között a forgalmat mintegy akadályozza; ezért a megye e két főbb és egy-mástól távol levő pontján a szakosztályok minden esetre tartandók lesznek, hogy a szük anyagi viszonyok között is azon szülők, kik gyermekeiket gazdasági oktatásban akarják részesíteni, ezt te-hessék, mi csak úgy lehetséges, hogy ha azok a forgalmi központokon tartantatnak, a hová a nép minden héten többször is alkalmat talál gyerme-keik feltarasznyálására, miután havonként 15-20 frt készpénzt kiadni a jelenben tőlük nem telik.

Tekintve a szük anyagi helyzetet és a nép ellenszenvét az ügy iránt, szükséges volna minde-nik osztályban 5-10 ö t v e n f o r i n t ö s z t ö n d i -j a t rendszeresíteni és ezek nem volnának kizáró-lag csak a szegény ifjaknak adandók, hanem jobb móduknak is, kik tanulmányaik bevégzésével nem kénytelenek ismereteiket idegen helyett, pl. Otá-honban vagy egyebütt értékesíteni. Szükséges vol-n a továbbá, hogy ezen szakosztályok a közép gaz-dasági tanítványokkal összekötésbe hozassanak, hogy a kitünő sikerrel végzett növendékek e szak-

mában magasabb kiképezetést is nyerhessenek; ez is ösztönölné szolgálna ezen intézetekbe való tö-megesebb belépésre.

(Vége következik.)

A kongresszus.

A legfontosabb hírek ma Berlinből is az orosz-török egyezményről szólnak, mely nemcsak a nagy közönséget, hanem, úgy látszik, a diplomata-tyok egy részét is meglepte. Mint mai sürgönyök jelentik, Cross miniszter hivatalos jelentése az an-gol parlament előtt nagy megdöbbenést keltett Berlinben az orosz és oroszbarát körökben, annyira, hogy a helyzetet ismét fenyegetőbbnek látják.

Beaconsfield lord, hir szerint, a kongresszus holnapi ülésében fog jelentést tenni az angol-török szövetségről, s egyelőre attól tartanak, hogy Orosz-ország a fordulatot ürügynek fogja használni új követelések emelésére. Maga az egyezmény annyira titokban köttetett, hogy Waddington francia külügyminiszter és kongresszusi meghatalmazott. az első hir ékeztére azt teljesen valószínűtlennek nyilvánította. Feszülten lesik most minden oldalon mily hatása lesz ez egyezménynek a kongresszus további folyamára. Az általános felfogás az, hogy a kongresszus ezt a kérdést tárgyalás alá nem veheti.

A kongresszus eredeti programjából, mint már jelentettük, csupán Batum kérdésének némely részletei intézendők még el, nevezetesen az erődök lerombolásának kérdése, melynél Oroszország még nehézségeket támaszt.

Az újabb sürgönyök a kongresszusról így szólnak.

Berlin, jul. 9. A kongresszus tegnapi ülésén nem tárgyalta Batum ügyét, minthogy azon kikö-tésekre nézve, melyeket Anglia követel, az elér-tekezleten még nem létesült megegyezés. — A so-phiai sandzsák határszabályozásának ügye elinté-ztetett. E sandzsák fele visszajött Törökország bir-tokába, de maga Sophia városa Bulgáriánál marad. Az angol-török védszerződésről a kongresszus még nem kapott közlést.

Berlin, jul. 8. Beaconsfield mára vált nyilat-kozottát Cyprusnak angolok általi megszállása ügyé-ben, ma sem adta elő, bárha az örmény kérdés volt napirenden és bárha Persia meghatal-mazottainak meghallgatása után Khotur egy részét s sahnak visszaadni határozták. A mai ülés teljes négy órán át tartott, az idő nagyobb részét a ha-tárolási kérdés vette igénybe; Bulgária határkér-dése végleg eldöntetett. Több más, kevésbé lénye-ges kérdés még a rendezést várja. Batum kérdése ma nem került szóba. A még rendezendő kérdések holnap fognak elintéztetni. A kongresszus végét szombattal előbb alig várhatni. A törökök és Ausz-tria-Magyarország közötti alkudozás Bosznia meg-szállása ügyében, nem vette kezdetét.

Berlin, jul. 9. A tegnapi kongresszus ülésben a Kothur-kérdés el lett döntve, aképen, hogy a kongresszuson jelenlevő persá követ Malcom Cham, az Oroszország által a san-stefanói szerződésben tett kikötés nyomán a kongresszus által elhatá-rozott átengedését Kothurnaknak elfogadta. — Batum várának lerombolási kérdése, mint hirlik, a kongresszuson nem fog formaszerint elintéztetni, ha-nem Anglia és Muszkaország közti alkudozás által.

A kongresszus eredményéről a „National Zei-tung“ a következőket írja: „Néveg az ozmanok birodalma Európában még fennmaradt. Justinian Szofia templomáról még mindig a muzeum hívja immára a hívőket. Az édes vizek partjain még mindig a szultán palotái, a török méltóságok nyara-lói állnak. De az egész mégis csak káprázat. Da-cára a balkáni határnak, dacára a tengerpart bir-tokának, a fényes porta már csak látszat. A vér és lélek Angliáé. Anglia a kisázsiai irott kötés nél-kül is óvólag és elnyomólag fogja fölötte tartani jogait. A szultán nem fog egészen lesüllyedni egy egy indiai vazallus szerepébe, de aligha lesz ismét független monarchia. Törökország, mint Lengyel-ország az első felosztás után, a harmadrendű álla-mok sorába lépett. Ha a beteg ember követi, ha követheti a kongresszus tanácsait, még a század végéig királyi tiszteletben élhet, mikor majd az izlam szerencsecsillaga is, a kanopusz le fog tűnni Európa egeről, s azután lassan s remélhetőleg fáj-dalom nélkül hal meg végelgyöngyülésben. Elfele-dhetlenül véssődik be azonban a világtörténetbe az a név, mely a mélyreható változásokat jelzi: „A berlini szerződés.“

Bosznia megszállása.

A Boszniába bevonuló hadsereg a 9-ik, 7-ik és 20-ik hadosztályból alakul, míg Dalmáciából a 18-ik hadosztály indul Hercegovinába. Ezen négy hadosztály van csak mozgósítva. Ezen kívül mint leghitelesebb forrásból meríti a Lloyd tudósítója, Erdélyben óvatosság tekintetéből ne-hány ezred emeltetett magas béke létszámra, de anélkül, hogy állomását változtatta vagy épen moz-gósítottat volna.

A bevonulásra kizemelt négy hadosztálynak következő beosztása volt:

A 6-ik gyalog hadosztály. Parancsnoka Te-getthoff Károly altábornagy; tábornoki főnök Gut-tenberg Emil lovag, őrnagy. Áll a 11-ik gyalog dandárból. (Ide tartozik a 27-ik belga tartalék ez-

red és a 27-ig vadász zászlóalj.) Vezérőrnagy Mt-ler Jenő. Áll továbbá a 12-ik gyalog dandárból. (Ide tartozik az 52-ik számú és a 72-ik számú ott-caoi Jellasics ezred.) Őrnagy Lemaitcs. E hados-tályhoz tartozik még a 3-ik lovasdandár (az 5-i dzsídás és a 15-ik huszár ezred). Őrnagy br Schö-berger Béla.

A 18-ik gyalog hadosztály. Parancsnok Sz-páry László gróf altábornagy. Tábornoki főnök Szeracsin őrnagy. Áll a 39-ik gyalog dandárból. (Ide tartozik a 38-ik Mollináry-féle ezred, a 61-i orosz koronaőrökös-ezred.) Vezérőrnagy Kaiffel. A 40-ik gyalog dandárból. (Ide tartozik a 39-ik, A-lexis nagyherceg ezrede és 31-ik vadász zászlóalj Vezérőrnagy Schmidt Károly.)

A 7-ik gyalog hadosztály. Parancsnok Vilmo-würtenberg herceg, altábornagy; tábornoki főnök Albori ezredes. Áll a 13-ik gyalog dandárból. (Ez-redék: 16. számú varasdin báró Wetzlar-gyalog ezred; a 22-ik számú br. Weber-ezred; a 8-ik va-dász zászlóalj.) Vezérőrnagy Sametz. A 14-ik gyz-log dandárból. (Ezredék: a 17-ik számú br Kuhn féle és a 46-ik számú Sachsen-Meiningeni ezred. Vezérőrnagy Trebienauy Kopfinger Jenő.)

A 18-ik gyalog hadosztály. Parancsnok Jova-novics István b. altábornagy. Tábornoki főnök Sla-mecka őrnagy. Áll a 35-ik gyalog dandárból (a 32-ik — eddig Este-ezredből, — a 7-ik, 10-ik va-dász zászlóalj és a 3-ik császári vadász zászlóalj-ból). Vezérőrnagy Trambucki Schulerer. A 36-ik gyalog dandárból. (Ez áll a 22-ik számú belga ez-redből. A 69-ik számú Jellasics- és a 72-ik számú Dormus-ezredből és a 11-ik és 33-ik vadászászló-aljból.) Vezérőrnagy Popp v. Popenheim.

Ily módon körülbelül 44.000 ember volna Philippovics vezérlete alatt Boszniába és 1600 Jovanovics báró alatt Hercegovinába. Meg kell azon-ban említeni, hogy a négy hadosztály fennebb em-lített beosztásán még némi változtatások törté-nnek, vagy már is történtek. A hadosztályok megmarad-nak ugyan, de mindegyikben belől hegyi-dandárok fognak alakittatni. Ezek egyenként három gyalog zászlóaljból és egy vadász zászlóaljból és 6 ágyus-hegyi-ütegből fognak állani. Az utóbbinál az ágyu-csövet és az ágyu alját szétszedik s lövegkészlet-tel együtt ószvéreken szállítják tova. Még azt is meg kell jegyezni, hogy a würtenbergi herceg ne-helyzen fogja a parancsnokságot megtartani, hanem Philippovics helyére kormányzóknak megy Prágába.

Orosz lapok Bosznia megszállásáról.

Az orosz lapok élénken foglalkoznak Bosznia megszállásával. S akár monarchiánkat fenyegetik az összes szlávsláv rettenetes haragjával, mint teszi a „Ruszi Mir“, akár saját kormányukat kár-hoztatják az annehőiba adott beleegyezéséért, mint a szentpétervári „Viedomosti“, — szávaikból kitü-nik, hogy Oroszországra s általában a szláv ügyre nézve vereséget látnak az európai megbízásban, melyet monarchiánk Bosznia megszállására kapott. Az előbbieket fenyegetőzéseitől nem félünk; ezek aggodalmainak pedig teljes lelkiünkben kívánjuk a megvalósulást, mely egyedül békítheti ki Magyar-orzságot a megszállás tényével.

A „St.-Peterburgskija Viedomosti“ egy terjedelmes cikkben Posznia okkupációjáról értekezik Cikkének vezéreszméje az, hogy az orosz diplo-mácia tekintettel Ausztria-Magyarországra, a szerb-montenegrói és általában a szláv érdekeket kellő-leg meg nem védte, hogy ezen monarchiában, fi-gyelembe nem vévén ennek szláv részét, egy álla-mi egészet látott; s végtére hogy „Ausztria“ Bosz-niát örökre veszi birtokába s Oroszország ezt meg-engedvén, az összes szlávokat ellenségéivé teszi. Ausztria elfoglalván Boszniát Hercegovinát, letele-píti ott a német és zsidó gyarmatosok sokaságát. A német gyarmatosítás elválhatlan utitársra a ka-tholicizmuz, a szláv nemzetiség irtója: a szerzetes-ek és jezsuiták egész raját ide indítandja. A már régóta készen tartott püspökök a szerajevói és mosztari püspöki székekre ülnek, levévén a ma-gokrol az „in partibus“ címet. A német és zsidó tőkepezések megveszik a benszülőttek birtokait. A közigazgatás, kultúra és tőke hármias nyomása alatt az orthodox keleti vallás, melyet 6 apostoli felsége hatóságai üldözni fognak, majd fenn nem tarthatja magát a katolicizmussal szemben s a „panoslavny“ vallással együtt a szerb-nemzeti szel-le is elenyészik. A szláv testből kitépett ezen föld Oroszországra nézve második Lengyelorszá-gá fog válni.

Ezen kívül a cikk, melynek címe „Ausztria zsákmánya“, azt igyekszik bebizonyítani, hogy Ausztria-Magyarország vas karikával fogja körül-övezni Szerbiát és Montenegrót s parancsolni fog nekik.

Mint Poroszország a német szövetségnek léte-sítése által abból Ausztriát kivette, úgy fogja Ausztria is, mikor a balkáni államszövetséget léte-sítendi, ott Oroszország minden befolyását és je-lentőségét semmivé tenni. Oroszországnak oly jogi részvétele, a minő Ausztriának Németországban volt, itt nincs s a mi az erkölc befolyását illeti nem kell jötehetőséggel bírnunk annak megmon-dására, hogy a Balkán felszíglet összes tartomá-nyaiban, a hol szlávok laknak, a meghiusult remé-nyek, a csaltokozás, a helyzet rosszabb fordula-t az osztrák iga alá önkénytelen alávetés, a szaaad-ság elvesztése és a jobb jövő eljátszása a nemzeti, hangulatban gyors reakciót fog előidézni.